
Spis treści

Rozdział 1. Wprowadzenie w problematykę zdrowia publicznego	1
1.1. Definicja zdrowia i trudności w jej sformułowaniu	3
1.2. Wieloczynnikowe uwarunkowania zdrowia	5
1.3. Zdrowie w systemie wartości osobistych i społecznych	6
1.4. Zdrowie jednostki a zdrowie społeczności	7
Rozdział 2. Zdrowie publiczne – definicje, cele i zadania	8
2.1. Ewolucja pojęcia i zakresu zdrowia publicznego	10
2.2. Podstawowe zadania zdrowia publicznego	13
2.3. Podstawy naukowe zdrowia publicznego	15
2.4. Zdrowie publiczne a medycyna lecznicza	17
2.5. Niejednoznaczność pojęcia „zdrowie publiczne”	19
2.6. Zdrowie publiczne a ochrona zdrowia	19
Rozdział 3. U źródeł zdrowia publicznego	21
3.1. Początki wiedzy o przyczynach chorób	21
3.2. Era epidemii chorób zakaźnych	22
3.3. Odkrycia naukowe jako podstawa rozwoju ochrony zdrowia	24
3.4. Powstanie i rozwój bakteriologii	25
3.5. Początki zorganizowanej ochrony zdrowia	25
3.6. Powstanie i rozwój higieny publicznej	27
3.7. Od higieny publicznej do zdrowia publicznego	27
3.8. Zdrowie publiczne we Francji	28
3.9. Higiena publiczna w Niemczech	30
3.10. Zdrowie publiczne w Wielkiej Brytanii	30
3.11. Zdrowie publiczne w Ameryce Północnej	31
3.12. Zdrowie publiczne w innych krajach Europy	33
3.13. Rozwój higieny społecznej	33
3.13.1. Higiena społeczna a medycyna społeczna	34
3.13.2. Medycyna społeczna jako dyscyplina uniwersytecka	36
3.14. Medycyna zapobiegawcza i medycyna środowiskowa	37
3.14.1. Medycyna zapobiegawcza lub prewencyjna	37

3.15. Medycyna społeczna i zdrowie publiczne w Polsce	37
3.15.1. Od medycyny społecznej do zdrowia publicznego	39
Rozdział 4. Globalne wyzwania zdrowotne	41
4.1. Zmiany populacji globu i ich uwarunkowania	41
4.2. Transformacja epidemiologiczna	43
4.3. Transformacja demograficzna	47
4.4. Sytuacja zdrowotna w krajach rozwijających się	51
4.5. Sytuacja zdrowotna w Polsce	53
4.6. Nowe zagrożenia zdrowotne	55
Rozdział 5. Polityka zdrowotna i polityka społeczna państwa	59
5.1. Cele i zakres polityki zdrowotnej	59
5.2. Odpowiedzialność państwa w sprawach zdrowia	60
5.3. Zakres polityki społecznej	61
5.3.1. Główne założenia reformy ubezpieczeń społecznych	64
5.4. Patologie społeczne i ich konsekwencje	64
5.5. Międzynarodowe regulacje polityki społecznej	64
5.6. Polityka społeczna starzejących się społeczeństw	65
5.7. Konstytucyjne gwarancje w zakresie opieki zdrowotnej i społecznej	67
5.8. Zdrowie a samorządy terytorialne	69
5.8.1. Uregulowania prawne samorządów w zakresie zdrowia	70
5.8.2. Zadania samorządów gminnych	71
5.8.3. Zadania samorządów powiatowych	72
5.8.4. Zadania samorządów wojewódzkich	73
5.8.5. Samorządy a zakłady opieki zdrowotnej	74
Rozdział 6. Determinanty zdrowia	75
6.1. Czynniki ryzyka zdrowotnego	77
6.2. Styl życia – definicja i implikacje zdrowotne	80
6.3. Aktywność fizyczna a zdrowie	82
6.4. Sposób odżywiania a zdrowie	84
6.5. Stres a zdrowie	85
6.6. Uzależnienia i mechanizmy ich powstawania	86
6.6.1. Narkomania jako problem zdrowia publicznego	87
6.6.2. Uzależnienie od nikotyny a zdrowie	89
6.6.3. Uzależnienie od alkoholu	92
6.7. Zagrożenia zdrowia ze strony środowiska naturalnego	96
6.8. Wpływ czynników społeczno-ekonomicznych na zdrowie	98
6.9. Wykształcenie a zachorowania	99
6.10. Czynniki kulturowe a zdrowie	100
6.11. Czynniki genetyczne a zachowania	100

Rozdział 7. Polityka prozdrowotna oraz promocja zdrowia	102
7.1. Cele i założenia polityki prozdrowotnej	102
7.2. Wielosektorowość działań zdrowia publicznego	103
7.3. Polityka prozdrowotna a promocja zdrowia	104
7.4. Promocja zdrowia	104
7.4.1. Rola promocji zdrowia	106
7.4.2. Model społeczno-ekologiczny promocji zdrowia	107
7.5. Kształcenie i edukacja zdrowotna	108
7.6. Od edukacji do promocji zdrowia	111
7.7. Promocja zdrowia a zapobieganie chorobom	112
7.8. Rodzaj i zakres działań zapobiegawczych	113
7.8.1. Badania profilaktyczne w chorobach układu krążenia	115
7.8.2. Badania profilaktyczne w chorobach nowotworowych	118
7.8.3. Zapobieganie chorobom układu oddechowego	119
7.8.4. Zapobieganie cukrzycy insulinozależnej	120
7.8.5. Zapobieganie występowaniu zaburzeń psychicznych	120
7.8.6. Badania przesiewowe (skriningowe)	121
7.8.7. Genetyczne badania przesiewowe	122
7.9. Narodowy Program Zdrowia	122
7.10. Narodowy Program Zdrowia na lata 2007–2015	124
7.10.1. Strategiczne cele Narodowego Programu Zdrowia	124
7.10.2. Cele operacyjne dotyczące zwalczania czynników ryzyka i działań w zakresie promocji zdrowia	130
7.10.3. Cele operacyjne dotyczące wybranych populacji	131
7.10.4. Działania służby zdrowia i samorządu terytorialnego	133
7.10.5. Koordynacja działań międzyresortowych	134
Rozdział 8. Międzynarodowa współpraca w zakresie zdrowia	135
8.1. Początki współpracy międzynarodowej	135
8.2. Panamerykańska Organizacja Zdrowia	135
8.3. Międzynarodowe Biuro Higieny Publicznej	136
8.4. Organizacja Zdrowia Ligi Narodów	136
8.5. Liga Towarzystw Czerwonego Krzyża	137
8.6. Biuro Zdrowia Administracji NZ ds. Pomocy i Rehabilitacji	138
8.7. Ewolucja filozofii współpracy międzynarodowej	138
8.8. Organizacje międzynarodowe i międzyrządowe systemu ONZ współpracu- jące w zakresie zdrowia	139
8.8.1. Cele i zadania agend i organizacji systemu ONZ	139
8.9. Wspecjalizowane agendy systemu ONZ	140
8.9.1. Światowa Organizacja Zdrowia	140
8.9.2. Międzynarodowa Organizacja Pracy	158
8.9.3. Organizacja ds. Wyżywienia i Rolnictwa	158

8.9.4. Organizacja Narodów Zjednoczonych ds. Oświaty, Nauki i Kultury . . .	159
8.9.5. Bank Światowy	160
8.9.6. Międzynarodowy Fundusz Walutowy	161
8.10. Programy i fundusze systemu ONZ	161
8.10.1. Program Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju	161
8.10.2. Program Ochrony Środowiska Narodów Zjednoczonych	162
8.10.3. Centrum ds. Osiedli Ludzkich ONZ – HABITAT	164
8.10.4. Fundusz Działań Populacyjnych Narodów Zjednoczonych	164
8.10.5. Międzynarodowa Agencja Energii Atomowej	165
8.11. Programy, fundusze i jednostki organizacyjne ONZ	165
8.11.1. Międzynarodowy Fundusz Pomocy Dzieciom ONZ	165
8.11.2. Wysoki Komisarz NZ ds. Uchodźców	166
8.11.3. Organizacja NZ ds. Pomocy w Klęskach Żywiotowych	167
8.11.4. Międzynarodowy Program Kontroli Używania Leków	167
8.11.5. Uniwersytet Narodów Zjednoczonych	168
8.12. Organizacje pozostające poza systemem ONZ	168
8.12.1. Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju	168
8.12.2. Światowa Organizacja Handlu	169
Rozdział 9. Zdrowie w programach organizacji europejskich	170
9.1. Unia Europejska	170
9.1.1. Sprawy zdrowia w działaniach Unii Europejskiej	171
9.1.2. Zdrowie publiczne w Traktacie Amsterdamskim	172
9.1.3. Priorytety programu badań w zakresie zdrowia na lata 2008–2013 . .	174
9.1.4. Europejska strategia zdrowia	174
9.2. Rada Europy	176
9.2.1. Zadania Rady Europy	177
9.2.2. Programy Rady Europy w zakresie zdrowia	178
Rozdział 10. Globalizacja a zdrowie publiczne	179
10.1. Cechy globalnego rynku	179
10.2. Siły napędowe globalizacji	182
10.3. Skutki globalizacji	183
10.4. Zdrowie publiczne w dobie globalizacji	184
10.5. Ruchy antyglobalistyczne i alterglobalistyczne	186
10.6. Nowe Międzynarodowe regulacje zdrowotne	187
Rozdział 11. Główne systemy opieki zdrowotnej	192
11.1. Podstawowe wartości systemów opieki zdrowotnej	192
11.2. Podstawowe systemy opieki zdrowotnej	193
11.2.1. Model ubezpieczeniowy opieki zdrowotnej Bismarcka	194
11.2.2. Model budżetowy opieki zdrowotnej Beveridge'a	195

11.2.3. Model ochrony zdrowia Siemaszki	196
11.2.4. Model skandynawski opieki zdrowotnej, tzw. hybrydowy	197
11.2.5. Model wolnorynkowy opieki zdrowotnej.	198
Rozdział 12. Kształcenie i doskonalenie kadr zdrowia publicznego.	201
12.1. Rozwój szkół zdrowia publicznego w Stanach Zjednoczonych.	201
12.2. Kształcenie w zakresie zdrowia publicznego w Europie	203
12.3. Kształcenie kadr zdrowia publicznego w Polsce	204
Dodatek. Definicje i określenia pojęć z zakresu zdrowia publicznego	207
Piśmiennictwo	213
Skorowidz nazwisk	218
Skorowidz	220